Utorak, 4. veljače 2014.

P7_TA(2014)0066

Mala poljoprivredna gospodarstva

Rezolucija Europskog parlamenta od 4. veljače 2014. o budućnosti malih poljoprivrednih gospodarstava (2013/2096(INI))

(2017/C 093/08)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir ciljeve zajedničke poljoprivredne politike kako su utvrđeni člankom 39. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, a posebno ciljeve povećanja poljoprivredne produktivnosti poticanjem tehničkog napretka i osiguravanjem racionalnoga razvoja poljoprivredne proizvodnje i optimalnog korištenja proizvodnih čimbenika, posebno rada, te osiguravanjem primjerenog životnog standarda za poljoprivrednu zajednicu, osobito povećavanjem osobne zarade osoba koja se bave poljoprivredom,

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 ([1]), a posebno njezine članke 32. i 61. koji se odnose na plaćanja za preraspodjelu, odnosno na program za male poljoprivredne proizvođače,

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 ([2]), a osobito njezine članke 7. i 19. koji se odnose na tematske potprograme, odnosno na razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja,

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 3. svibnja 2011. naslovljenu „Naše životno osiguranje, naš prirodni kapital: strategija EU-a o biološkoj raznolikosti do 2020.” (COM(2011)0244),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. rujna 2010. naslovljenu „Pravedni prihodi za poljoprivrednike: bolje funkcioniranje lanca opskrbe hranom u Europi” ([3]),

— uzimajući u obzir studiju resornog odjela B Europskog parlamenta (zadužen za strukturne i kohezijske politike) iz 2013. naslovljenu „Djelomično samoopskrbna poljoprivreda: prednosti i smjernice razvoja”,

— uzimajući u obzir članak 48. Poslovnika,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj (A7-0029/2014),

A. budući da se mala poljoprivredna gospodarstva u Europi neprestano stavljaju pod demografski, tržišni i tehnološki pritisak, što dovodi do postupne deagrarizacije i depopulacije sela u područjima u kojima takva gospodarstva prevladavaju, uključujući masovno odustajanje od uzgoja sitne stoke te napuštanje uzgoja posebnih lokalnih kultura;

B. budući da mala gospodarstva predstavljaju model socijalne poljoprivrede, i danas najraširenij u EU-u, koji može i mora postojati zajedno s ostalim modelima poljoprivrede, koje odlikuju veće površine i snažnija tržišna usmjerenost;

C. budući da mala poljoprivredna gospodarstva, osim proizvodne uloge, ispunjavaju i važne uloge povezane s pribavljanjem javnih dobara: prirodna i krajobrazna uloga (pridonosi očuvanju svojstvenog krajolika europskog sela i biološkoj raznolikosti ruralnih područja), društvena uloga (osigurava prehranu milijunima ljudi u Europi, sprječavajući siromaštvo, te predstavlja izvor radne snage u industriji i drugim granama gospodarstva poput turizma) i kulturna uloga (pridonosi očuvanju lijepih tradicija, narodnih običaja i druge nematerijalne baštine te proizvodnji regionalnih i tradicionalnih proizvoda);

([1]) SL L 347, 20.12.2013., str. 608.
([2]) SL L 347, 20.12.2013., str. 487.
([3]) SL C 308 E, 20.10.2011., str.22

D. budući da mala poljoprivredna gospodarstva pružaju uvjete pogodne za poljoprivrednu proizvodnju koja je prihvatljiva za okoliš te usmjerena na dobrobit životinja;

E. budući da depopulacija i iseljavanje stanovništva iz ruralnih područja u velikoj mjeri negativno utječu na životne uvjete u ruralnim zajednicama, a stoga i na kvalitetu života i radne uvjete poljoprivrednika, te često imaju presudnu ulogu prilikom donošenja odluke o ostanku na malom poljoprivrednom gospodarsku ili o njegovom napuštanju; budući da je stvaranje dugoročnih perspektiva, posebno za mlade, od iznimne važnosti za budućnost malih poljoprivrednih gospodarstva u ruralnim područjima;

F. budući da na nekim područjima postojanje i opstanak malih poljoprivrednih gospodarstava jamči izvor prihoda te ograničava depopulaciju;

G. budući da nestabilnosti tržišnih cijena često doprinose posrednici koji diktiraju cijene, iskorištavajući na taj način proizvođačev ranjiv položaj;

H. budući da su mala poljoprivredna gospodarstva obično fleksibilnija i da se lakše prilagođavaju krizi na tržištu;

I. budući da su mnoga mala poljoprivredna gospodarstva specijalizirana te da se udružuju u proizvođačke organizacije, na temelju čega opravdano zahtijevaju da za tržište hrane proizvode jednako koliko i veća gospodarstva;

J. budući da je potreban širi pristup za rješavanje problema malih poljoprivrednih gospodarstava; budući da su potpora za moguće alternative prihode te mogućnost diversifikacije, kao i stvaranje radnih mjesta koja nisu povezana s poljoprivredom te pružanje javnih usluga u ruralnim područjima iznimno važni za budućnost malih poljoprivrednih gospodarstava i ruralnih zajednica;

K. budući da mala poljoprivredna gospodarstva u zajedničkoj poljoprivrednoj politici (ZPP) nisu dovoljno uzeta u obzir i budući da su razlozi za to struktura potpore ZPP-a, koja se uglavnom temelji na poljoprivrednoj površini i povijesnoj proizvodnji te zbog toga ne može primjereno odgovoriti na situaciju i funkcioniranje malih poljoprivrednih gospodarstava, kao i činjenica da neke države članice u drugom stupu određuju minimalne pragove za financiranje te da države članice ne uvode provedbene mjere kojima bi se u obzir uzele potrebe ove vrste gospodarstava;

L. budući da je malim poljoprivrednim gospodarstvima teško dobiti financijsku potporu s obzirom na to da im je, na primjer, otežan pristup financiranju iz programa EU-a zbog nedostatka vlastitog kapitala i/ili nedovoljnih kapaciteta ili zbog niske razine kreditne sposobnosti odnosno nesposobnosti;

M. budući da bi se posebna pozornost trebala obratiti na mala poljoprivredna gospodarstva u najudaljenijim regijama zbog dvostrukog ograničenja u njihovu poslovanju;

N. budući da su dodatni i sporedni prihodi od velike važnosti za mnoga mala poljoprivredna gospodarstva;

O. budući da neke vrste malih poljoprivrednih gospodarstva, kao što su samoopskrbna gospodarstva, djeluju kao sigurnosna mreža koja štiti od potpune deprivacije osiguravajući hranu i prihod barem u maloj mjeri;

P. budući da u nekim slučajevima mala gospodarstva ne dobivaju dovoljnu administrativnu potporu ni kvalitetan savjet; budući da je u državama članicama česta nepotrebna birokracija i da određena mala gospodarstva ne raspolažu sredstvima i iskustvom koji su potrebni za učinkovitu provedbu odgovarajućih administrativnih postupaka;

Q. budući da poljoprivredna gospodarstva zbog svoje geografske raštrkanosti imaju znatno slabiju pregovaračku poziciju u prehrambenom lancu od ostalih sudionika na tržištu, što je osobito osjetno u slučaju malih poljoprivrednih gospodarstava;

R. budući da mala poljoprivredna gospodarstva imaju posebnu ulogu u očuvanju vitalnosti nekih područja, naročito planinskih područja, zapostavljenih područja i rubnih regija, a posebno područja na kojima je, zbog ograničenja zemljopisne i morfološke prirode, poljoprivreda jedna od malobrojnih, ako ne i jedina, gospodarski održiva djelatnost;

S. budući da je razina prihoda i životnog standarda obitelji koji se uzdržavaju od rada na malim poljoprivrednim gospodarstvima znatno niža od poljoprivrednika koji proizvode na veliko ili zaposlenih u drugim gospodarskim sektorima;

Utorak, 4. veljače 2014.

T. budući da mnogobrojna mala poljoprivredna gospodarstva ne mogu živjeti samo od poljoprivrede i da su potrebni alternativni izvori prihoda za osiguranje egzistencije; budući da bi se istodobno mala gospodarstva trebala sve snažnije usmjeravati na isplativost i produktivnost svog poslovanja;

U. budući da u mnogim regijama mala poljoprivredna gospodarstva osiguravaju egzistenciju obiteljima koje nemaju priliku osigurati si druge izvore prihoda;

V. budući da ne postoji dovoljno pouzdanih podataka o položaju malih poljoprivrednih gospodarstava ni o utjecaju instrumenata zajedničke poljoprivredne politike na taj sektor i da su mala poljoprivredna gospodarstva vrlo različito definirana u pojedinačnim državama članicama;

W. budući da neki manji poljoprivredni proizvođači, kao što su pčelari, ili ne posjeduju zemljište ili ga ne obrađuju te stoga nisu obuhvaćeni programom za mala poljoprivredna gospodarstva;

X. budući da je Opća skupština UN-a 2014. godinu proglasila Međunarodnom godinom obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava;

1. poziva države članice i Komisiju da u okviru nove zajedničke poljoprivredne politike poduzmu odgovarajuće mjere i pripreme smjernice za razdoblje nakon 2020., kojima će u većoj mjeri uzimati u obzir posebne potrebe malih obiteljskih gospodarstava, s obzirom na to da su ona važan element europskog poljoprivrednog modela i srž višefunkcionalnog razvoja ruralnih područja te održivog razvoja regija općenito;

2. poziva na nastavak politike promicanja konsolidiranja poljoprivrednih zemljišta te dodjelu plaćanja poljoprivrednicima koji sudjeluju u programu za male poljoprivrednike i koji su definitivno prepustili svoja poljoprivredna područja drugom poljoprivredniku, kao učinkovitog sredstva poboljšanja strukture poljoprivredne proizvodnje;

3. smatra da samo ograničenje broja malih poljoprivrednih gospodarstava ne smije biti glavni cilj restrukturiranja jer da se time neće povećati konkurentnost velikih gospodarstava; u vezi s tim poziva države članice da izrade odgovarajuća rješenja i modele za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava te da pritom uzmu u obzir osobitosti poljoprivrede i regionalne razlike u dotičnoj državi, da ojačaju njihovu konkurentnost, održivost i isplativost, da potiču poduzetništvo, stvaraju radna mjesta i zaustave proces depopulacije ruralnih područja;

4. smatra da se hitno mora djelovati protiv procesa iseljavanja i depopulacije u ruralnim područjima kako bi se stvorili odgovarajući uvjeti za mala poljoprivredna gospodarstva, a time i ponudila dugoročna perspektiva na njihovoj lokaciji; poziva države članice da učinkovitim korištenjem dostupnih financijskih sredstva EU-a unapređuju infrastrukturu, mogućnosti obrazovanja, zdravstvenu zaštitu i mogućnosti njege, skrb o djeci, pristup brzom internetu te izgradnju i razvoj malih i srednjih poduzeća u ruralnim područjima kako bi se postigli istovjetni životni uvjeti u urbanim i ruralnim područjima; preporučuje da se težište stavi na stvaranje dugoročnih perspektiva za mlade, obrazovane ljude i za žene;

5. poziva na veću izravnu prodaju, kao što je prodaja tradicionalnih proizvoda, na lokalnim i regionalnim tržištima, na razvoj održivih i odgovornih oblika prerade na malim poljoprivrednim gospodarstvima te na nužan i razmjeran sustav kontrole; potiče Komisiju i države članice da revidiraju postojeće odredbe o sigurnosti hrane u cilju smanjenja opterećenja i uklanjanja prepreka koje te odredbe mogu predstavljati malim poljoprivrednim gospodarstvima na području razvoja prerade hrane i prodaje; potiče Komisiju i države članice da uspostave platformu za razmjenu najboljih praksi u pogledu reguliranja i kontrole prerade hrane na malim poljoprivrednim gospodarstvima; nadalje, poziva regionalna tijela na veću aktivnost u razvoju infrastrukture za izravnu prodaju, uključujući ruralna i gradska tržišta, olakšavajući tako potrošačima pristup jeftinim, svježim i visokokvalitetnim poljoprivrednim proizvodima;

6. smatra da se u rješavanje problema malih poljoprivrednih gospodarstava osim zajedničke poljoprivredne politike moraju uključiti i ostale politike EU-a, između ostalog i kohezijska politika, kako bi se doprinijelo poboljšanju tehničke infrastrukture i pristupu javnim uslugama u ruralnim područjima, a sredstvima iz Europskog socijalnog fonda trebalo bi financirati socijalne aktivnosti povezane sa socijalnom uključenosti, obrazovanjem, stručnim osposobljavanjem i prijenosom znanja; osim toga, smatra da bi trebala biti odobrena dodatna potpora iz državnih sredstava uz poštovanje preduvjeta dogovorenih s Europskom komisijom i bez kršenja načela slobodnog tržišnog natjecanja, s obzirom na to da ta gospodarstva nemaju veliki utjecaj na tržište;

7. skreće pozornost na pritisak kojemu su zbog predstojeće liberalizacije tržišta zemljišta u novim državama članicama izložene cijene poljoprivrednog zemljišta; ukazuje na to da će sve većim cijenama zemljišta najviše biti pogođeni mali poljoprivrednici;

8. poziva države članice da u svoje obrazovne sustave uključe odgovarajuću obrazovnu infrastrukturu za strukovno obrazovanje i osposobljavanje na području poljoprivrede;

9. skreće pozornost na pritisak kojemu su zbog širenja urbanih područja izložene cijene poljoprivrednog zemljišta;

10. sa zadovoljstvom pozdravlja uvođenje programa potpore za male poljoprivredne proizvođače u okviru prvog stupa ZPP-a, međutim smatra da je pojednostavljen jedino način prijenosa, a da mali iznosi izravnih plaćanja ne nude mogućnosti za razvoj zbog čega su te mjere i dalje nedovoljne za poboljšanje položaja malih poljoprivrednih gospodarstava u EU-u; vjeruje da se treba uspostaviti mehanizam kojim bi se malim poljoprivrednim gospodarstvima omogućilo podnošenje višegodišnjih zahtjeva za izravna plaćanja, koja bi se ažurirala samo u slučaju promjena unutar gospodarstva;

11. ponovno skreće pozornost na znatne razlike u poljoprivrednim subvencijama koje se dodjeljuju u pojedinim državama članicama i koje predstavljaju teret za nove države članice;

12. naglašava da je zbog dobrovoljne naravi programa za male poljoprivredne proizvođače u okviru prvog stupa ZPP-a nužno razmotriti i iskoristiti sve mogućnosti potpore za male proizvođače koje su predviđene u okviru drugog stupa ZPP-a;

13. smatra da je osim toga nužno pronaći učinkovit način pružanja potpore malim poljoprivrednim proizvođačima čija djelatnost i proizvodi nisu povezani s posjedovanjem i/ili obrađivanjem poljoprivrednog zemljišta;

14. poziva države članice na uvođenje odgovarajućih instrumenata financiranja, na primjer u obliku mikrokredita, zajmova sa subvencioniranim kamatama, financijskog leasinga, otplate prve rate ili kreditnih jamstava; osim toga smatra da bi u taj proces potpore trebalo uključiti regionalna i lokalna tijela;

15. ističe da su i za mala poljoprivredna gospodarstva mjerodavni zahtjevi koji se odnose na dobru poljoprivrednu praksu, a osobito europski i nacionalni zahtjevi koji se odnose na poljoprivrednu proizvodnju te zaštitu potrošača, zbog čega je nužno da mala gospodarstava ispunjavaju minimalne potrebne uvjete; u vezi s tim poziva Europsku komisiju i države članice da razmotre načine stjecanja tih minimalnih uvjeta u širem razmjeru i u obliku prilagođenom malim gospodarstvima;

16. poziva na bolju organizaciju besplatnog savjetovanja za potrebe malih poljoprivrednih gospodarstava, pojednostavljivanje postupaka informiranja, osposobljavanja, procjene rizika i zdravstvenog nadzora, na pokretanje informativnih kampanja, širenje najboljih praksi na području kratkog lanca opskrbe hranom te osiguravanje tehničke pomoći kao i savjetovanja malim gospodarstvima pri podnošenju zahtjeva za dobivanje potpore EU-a, koje bi pomoglo tim gospodarstvima da prilagode svoju proizvodnu djelatnost proizvodnom i okolišnom potencijalu;

17. pritom naglašava da se mala poljoprivredna gospodarstva moraju udružiti u organizacije, skupine proizvođača ili zadruge te donijeti zajedničke marketinške programe; smatra da bi svim oblicima suradnje među malim poljoprivrednim gospodarstvima u vidu zadruga, organizacija proizvođača ili zajedničkog korištenja poljoprivrednom opremom kao što su strojevi, trebalo pružati posebnu potporu iz mehanizama EU-a i nacionalnih mehanizama;

18. smatra da bi malim poljoprivrednim gospodarstvima u brdskim područjima, zapostavljenim područjima i najudaljenijim područjima trebalo dati mogućnost korištenja potpore za proizvodnju, npr. za uzgoj stoke, ako pritom ispunjavaju određene funkcije na području zaštite okoliša;

19. smatra da je u pogledu poljoprivrednih djelatnosti više nego ikad prije riječ o strateškim djelatnostima te da bi im sve države članice trebale posvetiti pozornost radi pronalaženja rješenja za male poljoprivrednike u pogledu nastavka obavljanja njihove djelatnosti, na način da se uspostavi ravnoteža između prodajnih cijena poljoprivrednih proizvoda i troškova proizvodnje;

20. poziva države članice da u svoje programe u okviru prvog i drugog stupa uključe potprograme i mjere usmjerene na mala gospodarstva; ukazuje na to da se baš mala gospodarstva trebaju uključiti u dodatne i sporedne aktivnosti, npr. u sektoru turizma, kako bi osigurala dostatan prihod; u vezi s tim ističe da je važno osigurati da drugi stup ZPP-a raspolaže dovoljnim sredstvima i da su programi ruralnog razvoja prilagođeni potrebama malih gospodarstava;

21. preporučuje proširenje djelokruga sustava poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka (FADN) u cilju preispitivanja položaja malih gospodarstava, utjecaja zajedničke poljoprivredne politike na njih te planiranja njihovog razvoja;

22. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.